

2019 TAVASZÁNAK IDŐJÁRÁSA

Száraz, meleg kezdés, csapadékos és hűvös zárás

2019 tavaszának időjárását kettősség jellemezte. Az évszak a szokásosnál sokkal szárazabb és melegebb idővel indult, áprilisban ugyanakkor már mérséklődött a pozitív hőmérsékleti- és negatív csapadékanómália. Májusban pedig átesett a légkör a ló túlsó oldalára, ugyanis a szokásosnál jóval hűvösebb és csapadékosabb időjárásban volt részünk.

Március

A hónap egy gyenge hidegfronttal és átmeneti lehűléssel indult, de csak északon hullott kisebb mennyiségű csapadék, 4-étől pedig visszatértek a február végén is jellemző 15-20 °C közötti, sőt egy-egy napon helyenként kevéssel 20 °C feletti csúcstértékek, és fagymentes éjszakák. 5-ére virradóan egy újabb hidegfront vonult át, melyből délnyugaton jelentősebb eső is esett. A front mögött érkező peremhullámnak köszönhetően 5-én este az év során először volt kiterjedtebb zivatartevékenység hazánkban, az ország északi harmadán. 8-ától több front is érkezett egymás után, de ezek rendre néhány mm csapadékot okoztak csupán, és azt sem országosan. 9-én este északon, északkeleten ismét kialakultak zivatarok is. Egy erősebb hidegfront mögött 11-én hűvösebb és szárazabb levegő érkezett, így éjszakánként ismét megjelentek a fagyok. Különösen az Északi-középhegység és az Alföld mélyebben fekvő területein jelentősen lehűlt a levegő, 12-én és 13-án -5 °C alatti értékeket is mértek, Zabaron pedig az utóbbi napon -9 °C volt. A nappali csúcstértékek 10-12 °C körül alakultak ezekben a napokban. 13-ától ismét változékonyabb, frontátvonulásokkal tarkított idő következett, de ezúttal is csak néhány mm-es napi csapadékösszegekkel. Eleinte még hűvös volt, de egy ciklon előoldalán 17-én egy napra jelentősen megugrott a hőmérséklet, sokfelé átlépte a 20 °C-ot a csúcstérték. Ez lett a hónap legmelegebb napja is, Baja-Csávoly meteorológiai állomáson 24,4 °C-os maximumot mértek. 18-án markáns hidegfront vonult át,

de ennek hatása inkább a lehűlésben nyilvánult meg, csak délnyugaton fordult elő érdemi (5-10 mm) csapadék. Mögötte a hónap végéig már döntően anticiklon helyezkedett el felettünk, napos, száraz időt okozva. Egyedül 25-én érkezett még egy hidegfront, melyből ismét délnyugaton esett. A front előtt fokozatos melegedés volt jellemző, 23-án és 24-én már 20-23 °C körüli maximumokat mérhettünk, és a front mögötti átmeneti erősebb lehűlést követően a hónap utolsó két napjára visszatértek ezek az értékek. Éjszakánként ugyanakkor a többnyire derült, gyengén szeles időnek köszönhetően több napon is fagyott. 21-én és 28-án a fagyzugokban ismét előfordultak erősebb fagyok, és az utóbbi napon mérték a hónap legalacsonyabb értékét, Zabaron -9,4 °C-ig süllyedt a hőmérséklet. Március végül országosan 3 °C körüli pozitív anomáliával zárult, míg a csapadék a délnyugati területeket kivéve jelentősen elmaradt az átlagostól, sok helyen még az 5-10 mm-t sem érte el a havi összeg. A két szélsőérték 0,8 mm (Bácsalmás) és 42,3 mm (Lenti) volt. Érdekesség, hogy mivel az összefüggő hótakaró Kékestetőn éppen 1-jére szűnt meg, és bár egy-két hidegfront a hegyen okozott havazást, abból újabb hóréteg nem alakult ki, így ritka módon márciusban egyáltalán nem volt hótakarós nap az országban.

Április

A hónap első napjaiban még kitartott a március végi anticiklonális, napos időjárás, majd egyre inkább egy tőlünk nyugatra húzódó frontálzóna hatása alá kerültünk.

Ennek előoldalán 3-án nyugaton helyenként zápor, zivatar is kialakult, de jellemzően csak kevés csapadék hullott. A maximumok 4-éig döntően 20 °C körül alakultak, míg az éjszakák hűvösesek voltak, az Északi-középhegység völgyeiben és az Alföldön néhol fagyok is előfordultak. 5-én elért bennünket a hullámzó frontálzóna, így ekkor nyugaton, majd másnap keleten is visszaesett a hőmérséklet. A front főként a Dunántúlon és északon okozott kiadósabb, 10-20 mm csapadékot. 7-én nyugat felől egy ciklon közelített meg bennünket, mely tőlünk délre vonult el, és áramlási rendszerében kelet felől átmenetileg melegebb, labilis légtömeg áramlott fölénk. Így 8-án, 9-én és 10-én szórványosan fordultak elő záporok, zivatarok, lokálisan jelentős csapadékkal, miközben a hőmérséklet sokfelé 20 °C fölé emelkedett. A ciklon hátoldalán azonban 10-én már hideg levegő érte el a nyugati országrészt, másnap pedig az egész országot. 11-étől 14-éig ismétlődő jelleggel, többfelé volt eső, zápor, a 4 nap alatt több helyen 15-20 mm körüli csapadékösszeget eredményezve. Emellett a Dunántúlon ezekben a napokban előfordultak 10 °C alatti csúcsertékek is. A ciklon elvonultával anticiklon alakította az időjárást, eleinte még hűvös, majd egyre melegebb idővel. 15-étől 22-éig reggelente fagyok is előfordultak, 16-án és 17-én több helyen, a többi napon csak néhol. 16-án mérhettük az áprilisi országos minimumot is, mely -6,3 °C volt Zabarón. A maximum-hőmérséklet eleinte néhány fokkal 20 °C alatt, majd a felett alakult. 22-én egy magasági hidegcsepp érintette az ország északi-északkeleti részét, szórványosan záporral, zivatarral, majd másnap egy mediterrán ciklon melegfrontja hozott országos, de többnyire csak néhány mm-nyi esőt és egy napos hőmérséklet-visszaesést. A front mögött jelentős melegedés érkezett, így 25-én és 26-án 25-30 °C közötti csúcsertékeket mérhettünk. Sőt, Békéssámsonon 26-án 30,9 °C-ot mértek, ami a hónap legmagasabb értéke lett. A rövid melegnek a 26-án délután érkező hidegfront vetett véget, melyet többfelé

2. ábra. Az április végi erős felmelegedéssel jelentős mennyiségű sivatagi por is érkezett fölénk, elszínezve, opálössá téve az égboltot

1. ábra. Márciusban sokszor csak néhány csepp eső öntözte a meleg időben gyorsan meginduló növényeket

kísért zápor, zivatar, helyenként jelentősebb mennyiségű csapadékkal. A hónap utolsó napjait már jóval hűvösebb idő jellemezte, országosan 20 °C alatti, sőt, 28-án a Tiszántúlon, a következő két napon pedig a Dunántúlon 15 °C alatti maximumokkal. 27-én és 28-án keleten, északkeleten több helyen kiadós eső is hullott, illetve egy tőlünk délkeletre elvonuló ciklonból 30-án szintén voltak helyenként nagyobb csapadékösszegek. A havi középhőmérséklet országosan végül 1,5 °C-kal magasabb lett az átlagosnál, de a Dunántúlon előfordultak olyan helyek, ahol csak 0,5 °C körüli volt az anomália, míg északkeleten a 2 °C-ot is meghaladta. Bár a csapadék országosan az átlag körül alakult, a konvektív jelleg miatt nagy volt a különbség az egyes országrészek között. Az Északi-középhegység középső részén, a Tisza és Körös mentén, valamint a Dél-Dunántúlon a szokásosnál jóval több, míg Pest megyében és az Észak-Dunántúlon kevesebb eső esett. A két szélsőérték 12,1 mm (Dunakiliti) és 97,6 mm (Királyegyháza) volt.

Május

Május mérsékelt meleg idővel indult, de a 3-án érkező hidegfront markáns lehűlést hozott. A front mentén szórványosan fordult elő zápor, zivatar, helyenként jelentős csapadékkal. A front térségünkben hullámot

vetett, és rajta egy mediterrán ciklon alakult ki, ami a következő napokban országos, kiadós csapadékot hozott, 7-ig sokfelé elérte a csapadékösszeg a 30-50 mm-t. Eközben sarkvidéki hideg levegő zúdult be az országba erős, a Dunántúlon viharos északi széllel, melynek köszönhetően 5-én a nyugat-dunántúli, majd 6-án már a keletibbi hegyeinken is havazás váltotta fel az esőt. A Kőszegi-hegység, a Bakony és a Bükk magasabb csúcsain 5-10 cm hó is esett, és 7-én reggel a kékestetői meteorológiai állomáson is mértek 2 cm havat, mellyel ez lett ott a tavasz egyetlen hótakarós napja. Síkvidéken is késő téli idő volt, 5-én a Dunántúlon napközben sem volt melegebb 5-8 °C-nál, másnap pedig sokfelé 10 °C alatt marad a csúcshőmérséklet. 7-e és 8-a már száraz, csendes időt hozott, és a hideg nyugalomba jutásával 8-ára virradóan helyenként gyenge fagy is előfordult. A leghűvösebb Kecskemét K-pusztán volt, ahol -1,7 °C-ot mértek, ez egyben a havi minimum is lett. 9-én egy hidegfront vonult át többfelé esővel, záporral, mögötte pedig 10-én szórványosan záporok, zivatarok alakultak ki. Ekkor már melegedés kezdődött, a hőmérséklet sokfelé elérte, a következő két napon pedig meg is haladta a 20 °C-ot. Nem sokáig élvezhettük ugyanakkor a jó időt, hiszen ismét egy mediterrán ciklon hozott kiadós csapadékot és lehűlést. Keleten 12-én és 13-án még kitartott a meleg, 25 °C körüli csúcserkékek is előfordultak, a nyugaton viszont 13-án helyenként már csak 10 °C körüli maximumok voltak. 14-én a Dunántúlon és a Duna-Tisza közén, míg 15-én az előbbi tájegységen ismét

több helyen 10 °C alatt maradt a hőmérséklet napközben is. A ciklon összcsapadéka országosan elmaradt az előzőtől, északkeleten voltak helyek, ahol még a 10 mm-t sem érte el, a Dél-Dunántúlon ugyanakkor ezúttal is mértek 40-50 mm-es összegeket. Kékestetőn 14-én reggel havazott is, de megmaradó hó nem hullott. A ciklon 16-ára elhagyta hazánkat, de a következő napok is változékony, mérsékelt meleg időt hoztak. 18-ától az ország legnagyobb részén már 20 °C fölé, keleten néhány napon 25 °C fölé emelkedett a hőmérséklet. 19-étől 22-éig egy fellettünk átvonuló ciklonnak köszönhetően több helyen kialakultak záporok, zivatarok, szórványosan kiadós csapadékkal. 23-án és 24-én már csak északon és keleten okozott csapadékot a ciklon, majd 25-e és 26-a nagyrészt száraz idővel telt. A csúcshőmérséklet 26-án már sokfelé meghaladta a 25 °C-ot, és ez lett május legmelegebb napja is. A legmagasabb, 28,3 °C-os maximumot Buda-kalászon mérték. A hónap végén ismét egy mediterrán ciklon okozott jelentős csapadékot, ezúttal részben már heves záporok, zivatarok által. Ekkor mérték a legnagyobb napi csapadékösszeget is májusban, 29-én ugyanis Dédestapolcsányban 141,2 mm eső esett. A ciklont főként a Dunántúlon kísérte jelentős lehűlés, 30-án több helyen 15 °C alatt maradt a maximum-hőmérséklet. Május végül országosan -2,5 °C-os anomáliával zárt, de a Dunántúlon helyenként több, mint 3 °C-kal hidegebb volt a hónap a szokásosnál. A havi csapadék mindennél meghaladta az átlagos értéket, nem egy helyen annak 2-3-szorosa is lehullott. A két szélsőérték 63,8 mm (Mándok) és 246,7 mm (Bakonybél) volt.

HÉRINCS DÁVID

3. ábra. Behavazott zöldellő erdő a Kőszegi-hegységben május 6-án (A szerző felvételei)

